

לוח השנה

'היום יום...'

בעברית

חוברת א'

[י"ט כסלו - ה' טבת]

תשורה

לרגל הבר-מצוה של **יעקב** שי' הכהן **קפלון**

ב' טבת, זאת חנוכה, תשע"ד

שבעים שנה לחתימת לוח 'היום יום'.

ב"ה

לוח השנה

'היום יום...'

בעברית

חובר על ידי הרבי מליובאוויטש בשנת תש"ג עבוד התאריכים
- י"ט בכסלו תש"ג (1943) עד י"ח כסלו תש"ד (1944).

תרגום מאידיש ועיבוד חפשי: אלישיב הכהן קפלון
קרית גת תשע"ד

לתשומת לב: גם הקטעים הכתובים בלשון-הקודש עובדו לעברית.
הערה: לא צויינו מקורות לפסוקים וכיו"ב, והדבר יושלם אי"ה בעתיד.

פתיחה ל"היום יום"

קטע ממכתב הרבי הרש"ב:

. . . יט כסלו הוא החג שבו פדה הקב"ה בשלום נפשנו, ואור וחיות נפשנו ניתנו לנו. יום זה הוא ראש השנה לחסידות, אותה הנחילנו אבותינו הקדושים נשיאי חב"ד; ובעצם - היא היא תורתו של הבעל-שם-טוב ז"ל.

'זה היום תחלת מעשיך' - ביום זה מתגלית שלימות המטרה האמיתית של הבורא בבריאת האדם בעולם הזה, שהיא - להביא לעולם את אורה של פנימיות תורתנו הקדושה. אור זה מתגלה ביום זה באופן כללי עבור כל השנה, אלא שמוטל עלינו להביא את עצמנו להתעוררות פנימית מעצם ועומק לבבנו, שנרצה להגיע לכך שנפשנו תהיה מוארת באור פנימיות תורתו של הקדוש ברוך הוא.

כתוב: ממעמקים קראתיך ה'. פירוש הפסוק על פי החסידות הוא: יש להביא אל עומק נפשנו את עומק ופנימיות תורת ה' ומצוות ה' - הבאים מפנימיות ועצמות אור אין סוף ברוך הוא. משמעות הדברים לגבי עבודתנו את ה' - שנפשנו על כל רבדיה תהיה מסורה לקדוש ברוך הוא בלבד; שנגרש מתוכנו כל מדה רעה ומגונה מהמידות הטבעיות, ונביא לכך שכל עשיותינו ועניינינו (הן בתפלה ותורה ומצוות, והן בענייני עולם המוכרחים

לקיום הגוף) יהיו בכוונה אמיתית לשם שמים, שבה חפץ ה'.

והשם יתברך, אב הרחמים, ירחם עלינו וינחנו בדרך הטובה והישרה, כלשון הפסוק "ישר יחזו פנימו" ..

י"ט כסלו

למנהגנו - החזן אינו מתעטף בטלית בתפלות מנחה או ערבית, לא בשבת וחג ולא בראש השנה.

י"ט כסלו הינו יום ההילולא של רבי דובער, הרב המגיד ממעזריטש. הסתלקותו אירעה ביום שלישי בשבוע שבו קוראים (בסוף השבוע, בשבת) פרשת וישב, בשנת תקל"ג (1772). ומנוחתו כבוד (=מקום קבורתו) בעיירה אנאפולי. ביום זה עצמו, בשנת תקנ"ט (1798), יצא אדמו"ר הזקן, בעל התניא, לחירות ממאסרו הראשון. היה זה גם כן ביום שלישי בשבוע של פרשת וישב, לפנות ערב.

ממכתבו של אדמו"ר הזקן:

אני מבקש להודיע בזאת, כי היום אשר בו עשה ה' לנו [=נס], יום יט כסלו, יום שלישי שהוכפל בו כי טוב [=בזמן בריאת העולם. ראה בראשית א, י. יב.] הוא יום ההילולא של רבינו הקדוש נשמתו עדין [=המגיד ממעזריטש]; וכשקראתי בספר תהלים בפסוק 'פדה בשלום נפשי', לפני שהתחלתי את הפסוק הבא, יצאתי בשלום מה' שלום [=שוחררתי מהמאסר, ברוך ה'].

ביום זה יש להתוועד ולקבל החלטות טובות בדבר קביעת זמנים ללימוד החלק הנגלה שבתורה והנסתר שבתורה ("דברי-אלקים-חיים"- תורת החסידות) - ברבים, ובדבר חיזוק דרכי החסידים מתוך אהבת רעים.

נוהגים לחלק ביום זה את לימוד הש"ס [=התלמוד] בין החסידים, לפי הסדר המבואר ב'אגרת הקודש', באגרת שתחילתה במלים 'הוכח תוכיח'.

בעיירה ליובאוויטש נהגו, החל משנת תרס"ג (1902) ואילך, לארגן את חלוקת הש"ס בכ"ד בטבת, יום ההילולא של אדמו"ר הזקן, משום שלא היה זמן לכך ב"ט כסלו.

כ' כסלו

הדפסת ה'ספר של בינונים' [כך כונה ה'תניא' על ידי מחברו] בפעם הראשונה נסתיימה ביום שלישי, כ' בכסלו תקנ"ז (1796) בעיר סלאוויטא. מהדורה זו כללה את החלק הראשון - 'ספר של בינונים', וחלק שני - 'חינוך קטן' ו'שער היחוד והאמונה'. 'אגרת התשובה' - הגרסה הראשונה של הספר - נדפסה לראשונה בזאלקווי בשנת תקנ"ט (1798); הגרסה הסופית נדפסה לראשונה בשקלאוו בשנת תקס"ו (1806).

'אגרת הקודש' נדפסה בפעם הראשונה בשקלאוו, בשנת תקע"ד (1814). הוצאה מתוקנת של כל ארבעת החלקים נעשתה בוויילנא בדפוס 'רפאם' בשנת תר"ס (1900), ואח"כ הודפסה פעמים נוספות.

כ"א כסלו

יש ללמוד משניות בעל פה, כל אחד כפי יכולתו, ולשנן בעת ההליכה ברחוב. בכך נזכה לקבל את פני המשיח. חסידים צריכים ללמוד חסידות: 'סתם' חסידים - ביום שני, יום חמישי ויום השבת; 'תמימים' [=חניכי ישיבת 'תומכי תמימים'] - שעה אחת בכל יום.

כ"ב כסלו

אחת מתקנותיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א [=הרבי הרי"צ]: לומר בכל בוקר אחר התפלה - גם בשבת וחג, ראש השנה ויום הכיפורים - תהלים לפי החלוקה הקיימת לימי החודש. לאחר אמירת תהלים על ידי עשרה אנשים, יש לומר קדיש יתום. בחודש של 29 יום, אומרים ביום כ"ט בחודש את פרקי התהלים של שני הימים [=גם של יום ל' בחודש].

כ"ג כסלו

מדברי אדמו"ר מהר"ש בחודש אלול תרל"ה (1875): שלושה ימים לפני השבת יש להתכונן לשבת. בזהר נאמר על יום השבת 'דמיניה מתברכין כולהו יומין', שממנו מתברכים ששת ימי השבוע, שאותם בירך הקב"ה בברכה כללית: 'וברך ה' אלוקיך בכל אשר תעשה'. ברכה זו - ברכת השבת - היא מלפניה ומאחריה; מלפניה, החל מיום רביעי, וההוראה על הצורך בהכנה לקראת השבת ניתנת בתפלה (ב'שיר של יום')

בקטע 'לכו נרננה' ("לכו נרננה הקצר") הכולל שלושה פסוקים.

כ"ד כסלו, ערב חנוכה

(המשך לפתגם הקודם):

ניתן להסביר את משמעות הפסוקים, עם מסר המתאים לרוח בני האדם:

ביום רביעי, כאשר יהודים מתחילים לתהות כיצד יצליחו להשיג את כל צרכי השבת, וכן במשמעות הרוחנית: איך ייראה הצד הרוחני של השבת - שהרי בשבת כל יהודי שונה הוא מבימות החול - נכנסים הם לדאגה; והעצה לכך היא, 'לכו נרננה' [מלשון רינה ושירה] - ביטחון בה'. כאשר מגיע יום חמישי וכבר מתקרבים יותר לשבת, ועדיין חסרים צרכי השבת - קשה להיות ברינה; מבינים שיש לעשות משהו. ואז - כשיושבים ביום חמישי בלילה ולומדים חסידות, משפיע הדבר על יום ששי, ובעת קבלת השבת חשים את משמעות המלים [הנאמרים בפרק 'לכו נרננה'] "כי א-ל גדול ה' ומלך גדול". וזוהי שִׁבְתוֹ האמיתית של יהודי.

כ"ה כסלו, היום הראשון של חג החנוכה

הרבי הרש"ב היה מדליק את נרות החנוכה בין מנחה לערבית. הוא לא הקפיד שפתח הדלת והצבת החנוכיה יהיו בכיוון מסויים - מדרום לצפון, או ממזרח למערב. היה מתחיל באמירת 'הנרות הללו' רק לאחר שהדליק את כל הנרות. הוא נהג לשבת סמוך לנרות במשך חצי שעה, מלבד

בערב שבת שהיה מתעכב זמן קצר יותר. הוא הקפיד על כך שהנרות ידלקו לפחות למשך חמישים דקות. בערב שבת הקהל בחנוכה, מתפללים מנחה, ולאחריה מדליקים את נרות החנוכה, ואחריהם את נרות השבת.

כ"ו כסלו, יום שני של חנוכה

במוצאי שבת חנוכה מדליקים בבית את נרות החנוכה לאחר ההבדלה, אך לפני אמירת תפלת 'ויתן לך'. בבית הכנסת מדליקים לפני ההבדלה.

בכל שבת שבה מברכים את החודש הבא ('שבת מברכים'), ישכימו אנ"ש (=אנשי שלומנו, החסידים) ויתקבצו בבית הכנסת לאמירת כל התהלים. לאחר האמירה ילמדו כשעה מאמר חסידות כזה שעשוי להיות מובן לכולם. לאחר מכן תתקיים תפלת השבת.

מועד ההתוועדות שצריכה להיעשות ב'שבת מברכים' - לפי הזמן שיקבעו החסידים בכל עיר בהתאם למקום שבו הם גרים [כאן מאחל הרבי הרי"צ: שיצליחו במקום מגוריהם בגשמיות וברוחניות].

בענין אמירת תהלים שהוזכר כאן: לאחר האמירה, יש לומר 'קדיש יתום', ואם יש 'חיוב' אזי יש לומר קדיש לאחר כל ספר מחמשת הספרים שבתהלים.

כ"ז כסלו, יום שלישי של חנוכה

במאסר השני של אדמו"ר הזקן, בשנת תקס"א (1800) היו תנאי המאסר פחות חמורים מהמאסר הראשון. עם זאת, העלילה היתה קשה יותר, משום שעיקרה היה נגד תורת החסידות, והתנגדות היתה גדולה עד מאד. מקום המאסר היה ב'טיינע סאוועט' [=המועצה החשאית, בפטרבורג].

היום שבו יצא לחירות הוא: נר שלישי של חנוכה.

כ"ח כסלו, יום רביעי של חנוכה

נהוג היה אצל אדמו"ר ה'צמח צדק', שבאחד מלילות חנוכה היו עורכים התוועדות עם בני הבית, וגם כלותיו היו באות. ערב זה היה נקרא 'לאַטקעס אָווענט' [=ערב לביבות]. כך היה גם אצל אדמו"ר הזקן ואדמו"ר האמצעי.

בין הסיפורים שהיו הרביים מספרים בסעודה זו, היו סיפורים שבכל חנוכה היו משוחחים אודותם, למרות שכבר דובר עליהם בעבר.

הרבי הרש"ב נהג לתת דמי חנוכה בליל נר הרביעי או החמישי.

כ"ט כסלו, יום חמישי של חנוכה

העבירות של היהודים בזמן היוונים היו: ההתיידדות עם

היוונים, לימוד התרבות היוונית, חילול שבת וחג, אכילת טרף ואי שמירת דיני טהרת המשפחה. העונש (הצרה) שהגיע על כך היה - החורבן הרוחני של בית המקדש [=חילול כלי הקודש ומקום המקדש], הרג ושעבוד בגלות. על ידי כך שעשו היהודים תשובה ונהגו במסירות נפש - באה הישועה האלוקית הגדולה והפלאית, נס חנוכה.

א' טבת, ראש חודש, נר ששי של חנוכה [בשנת תש"ג]

יש לנהוג שגם המתפלל ביחיד יברך בתפלת הלל, בתחלה ובסוף, גם בימים שבהם אין גומרים את ההלל [=כמו בראש חודש, שבו אומרים אין אומרים הלל שלם]. הנוסח שיש לומר הוא: "יהללוך ה' אלוקינו כל מעשיך", ולא **"על כל מעשיך"**.

מניחים את כל זוגות התפלין [=ישנן כמה שיטות בסדר כתיבת הפרשיות בתפלין, ולכן יש המניחים כמה זוגות תפלין השונות זו מזו] לפני תפלת מוסף [=של ראש חודש]; אך את שיעורי הלימוד הקבועים [אחר התפלה בספרים שונים] יש ללמוד לאחר סיום התפלה.

ב' טבת, נר שביעי של חנוכה [בשנת תש"ג]

מלחמת היוונים היתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך", וכפי שמסופר במדרש, שהיוונים אמרו ליהודים: "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל"; כל המלחמה היתה נגד האלוקות: לא היה איכפת ליוונים שיהודים

ילמדו תורה ויקיימו מצוות (המשפטים והעדות), ובלבד שלא יזכירו שהתורה היא תורת ה' ושהמצוות הם חוקי רצונו של הקב"ה; שהתורה והמצוות הם אלוקיים.

ג' טבת, נר שמיני של חנוכה [בשנת תש"ג]

בתורה אור במאמר המתחיל במלים "תנו רבנן מצות נר חנוכה" נכתב בין הדברים "כי אין כדאי כל הדינים", ויש לתקן: "כי כדאי כל הדינים".

כמו כן בביאור למאמר המתחיל במלים "רני ושמחי", בפרק המתחיל במלים "ועתה נבוא" נכתב: "שהוא פנימית א"א [ארץ אנפין]", ויש לתקן: "שהיא פנימית א"ס [=אין סוף]".

ד' טבת

נשיאי חב"ד נהגו לקיים את מנהג קריאת הפרשה 'שניים מקרא ואחד תרגום' כך: חלק אחד או שניים [=ראשון] עד 'שני', או גם עד 'שלישי' היו קוראים ביום חמישי בלילה, אור ליום ששי. ביום ששי אחר חצות היו מתחילים בקריאת הפרשה מתחילתה, וכן קראו את ההפטרה. בשבת בבוקר לפני התפלה היו קוראים שוב את חלק 'שביעי' שבפרשה עד סוף הפרשה. כשהיתה זו שבת שבה ישנן שתי הפטרות [=למרות שרק אחת מהן נקראת ברבים לאחר קריאת התורה], נהגו לקרוא את ההפטרה השייכת לפרשת השבוע ביום ששי, ואילו את ההפטרה הנוספת הנקראת ברבים (כמו לדוגמא: ההפטרה המיוחדת לשבת ראש חודש או לשבת שהיא ערב ראש חודש),

היו קוראים בשבת.

החלומות הטובים בעניני תורה שמודיעים [=מהעולם העליון] בחלום, באים בדרך כלל בשל שקידה גדולה בלימוד התורה ביום (שקדם לחלום שבלילה); כאשר האדם עוסק בתורה בשקידה גדולה, או עוסק בעבודה שבלב [=תפלה] ביגיעה עצומה, אז, כאשר בלילה נשמתו עולה 'למעלה' ושואבת לה חיים מהחיים העליונים (כפי שמוסבר בזוהר) - מודיעים לאדם חידושי תורה בחלק הנגלה שבתורה או בחלק הנסתר שבתורה, ואופן הגילוי תלוי בכל אדם לפי מידת ההשקעה שלו בלימוד התורה ביום.

ה' טבת

כאשר המשיח יגיע, תיראה המעלה שקיימת בהודאה ובתמימות, דהיינו, האמונה הטהורה בה, בתורתו ובמצוותיו - הקיימת אצל כולם. יש הבדל בין 'תלמוד' ל'מעשה' [=הכוונה לדיון שהיה בין חכמי המשנה בדבר החשיבות של לימוד התורה ביחס לקיום המצוות המעשיות; לעתיד לבוא יהיה ה'מעשה' גדול מהתלמוד; להלן הוא מבאר את ההבדל בין ה'תלמוד' וה'מעשה' כפי שהם ברמה רוחנית יותר]: ה'תלמוד' - ההבנה באלוקות - ככל שתהיה גדולה, הרי גם להבנה הגדולה ביותר יש גבול. אך להודאה - שהיא האמונה - אין גבול, כי האמונה היא רגש בלתי מוגבל. המלך המשיח ילמד אותנו את מעלת ה'מעשה' שהיא התמימות [דהיינו האמונה] שמתגלית באדם על ידי עבודת ה' מתוך הלב, ובכבוד ראש.